

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1917 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m. ävensom i anledning av nämnda proposition väckta motioner.

Närvarande vid beslut angående propositionen: herrar K. G. Karlsson, Lyckholm, frih. Fleming, Bäckström*), Östberg*), frih. Palmstierna, Röing*), Jeansson i Kalmar*), Jonsson i Hökhult, Elof Ljunggren*), Knaust, Rosén*), Neess, Holmström, von Hofsten, Johansson i Uppmälby, Bergman*), Jönsson i Boa*) och Uddenberg.

Närvarande vid beslut om herr Lyckholms motion I: 113: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Lyckholm, K. A. Nilson, Antonsson, frih. Fleming, Bäckström*), Jacob Larsson, frih. Palmstierna, Jespersion, Röing*), Jeansson i Kalmar*), Rune, Knaust, Forssman, Neess, Holmström, Nilsson i Kristianstad*) och von Hofsten.

*) Icke deltagit i justeringen av betänkandet.

Genom proposition, nr 96, av den 9 mars 1917, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga här nedan intagna vid propositionen fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker samt till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel,

dels besluta, att, där restitution av skatt skall äga rum för malt,
Bihang till riksdagens protokoll 1917. 7 saml. 44 häft. (Nr 53—54.) 1

som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen må utgå direkt av maltskattemedlen,

dels ock, med ändring av vad i den till innevarande års riksdag avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1918 föreslagits, beräkna inkomsten av maltskatten till 9,250,000 kronor.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

1. För malt, som i bryggeri användes vid tillverkning av maldryck, skall med det i nästa mom. medgivna undantag erläggas skatt med sextionio öre för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade etthundratusen kilogrammen malt utgår med sextiotre öre för kilogram och för de nästa etthundratusen kilogrammen med sextiosex öre för kilogram.

3 §.

1. I denna förordning förstås med *svagdricka* varje maldryck, som ej innehåller mer än två och en fjärdedels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger sex procent;

lagrat dricka varje maldryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol

och är inbryggd med en stamvört, vilkens extraktbalt icke överstiger nio och fem tiondels procent;

skattefritt bryggeri varje bryggeri, där, på grund av tillståndsbevis, endast svagdricka må tillverkas;

skattepliktigt bryggeri varje annat bryggeri, där, på grund av tillståndsbevis, maltdrycker må tillverkas; samt

tillverkare den person, vilken såsom ägare, innehavare, verkställande direktör, disponent eller i annan egenskap har högsta inseedet över bryggeriets skötsel.

5 §.

Skatt skall erläggas med minst sju kronor i medeltal för varje helgfritt dygn av den tid, under vilken malkrossning på grund av tillståndsbevis må äga rum.

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt, efter sextio öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under samma år omedelbart till svagdricka använda malt, dock högst för en tredjedel av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade maltmängden samt icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

2. Jämväl må efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt, efter fyrtiosex öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under samma år omedelbart till lagrat dricka använda malt.

3. Om maltdryck från skattepliktigt bryggeri utföres ur riket, åtnjutes under de villkor, vilka av Kungl. Maj:t särskilt stadgas, för den vikt malt, som tillverkaren kan styrka hava åtgått för den utförda maltdryckens tillverkning, restitution av skatt, beräknad efter den skattesats, som vid tiden för utförelsen tillämpas vid bryggeriet.

23 §.

Från skattepliktigt bryggeri må svagdricka, därest det ej av köpare avhämtas i öppna kärl, endast utlämnas på kärl, som äro stämplade med såväl bryggeriets namn som ordet »svagdricka». I stället för bryggeriets namn må dock användas en av vederbörande överkontrollör godkänd, såsom ursprungsbeteckning lämplig förkortning därav eller ock bryggeriets inregistrerade varumärke.

Beträffande buteljer må denna stämpling ske å korken eller proppen.

När kärl, som innehåller svagdricka, är försett med etikett, skall på etiketten ordet »svagdricka» vara det huvudsakligast framträdande.

På sålunda stämplade kärl må inga andra maldrycker utlämnas.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om lagrat dricka.

25 §.

2. Kontrollör erhåller under tjänstgöringstiden av staten dagarvode, som av kontrollstyrelsen bestämmes; dock må detta arvode ej utgå med högre belopp än fyra kronor för tillsyn å ett skattepliktigt bryggeri och med högst en krona femtio öre för varje ytterligare bryggeri, över vilket han har tillsyn.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1917.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Häri genom förordnas, att 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, maltskatt, punschskatt och brännvinsförsäljningsmedel skall, efter restitution för denaturerat brännvin och för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart använts för tillverkning av svagdricka och lagrat dricka, till en särskild fond avsättas vad som för varje år överskjuter ett belopp av 41,900,000 kronor.

Skulle för tre på varandra följande år medeltalet av ovannämnda inkomster understiga 41,900,000 kronor, skall därefter vad som överskjuter detta medeltalsbelopp avsättas till fonden. På enahanda sätt förfares, om därefter vid årligen verkställd uträkning befinnes, att medeltalet av ovannämnda inkomster under närmast föregående tre år ytterligare nedgått.

Till fonden skall jämväl läggas statsverkets inkomst av spirituosa-accis.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1917.

Till bevillningsutskottet hava jämväl överlämnats tre i anledning av nämnda proposition väckta motioner, nämligen I: 112, av herr Carl Gustaf Ekman m. fl., och II: 356, av herr Ingvarsson m. fl., samt I: 113 av herr Lyckholm.

I motionerna I: 112 och II: 356, som äro likalydande, har hemställts »att riksdagen måtte besluta att *icke* bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 96».

I motionen I: 113 har yrkats,

dels »att riksdagen måtte i skrivelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning i syfte att bereda full ersättning ej mindre åt tillverkare av skattepliktiga maltdrycker på grund av den förlust, som för dem uppkommer genom antagande av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 96 framlagda förslag till förordning angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, än även åt övriga personer, vilkas utkomstmöjligheter genom den föreslagna lagstiftningen inskränkas, samt därefter för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda»;

dels ock »att riksdagen för sin del ville besluta, att paragraferna 3, 8, 23 och 31 i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola erhålla följande ändrade

§ 3.

1. I denna förordning förstås med

svagdricka varje maltdryck, som ej innehåller mer än en och sex

tiondels viktprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 6 procent;

pilsnerdricka varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än 3 viktprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 10 procent;

skattefritt bryggeri varje — — — — bryggeriets skötsel.

2. Tillverkningsår — — — — 30 september.

§ 8.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt efter 60 öre för kilogram räknat åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i femte paragrafen stadgade medeltal.

2. Jämväl må efter varje kvartals utgång restitution av skatt efter 46 öre för kilogram räknat åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till pilsnerdricka använda malt.

3. Om maltdryck — — — — tillämpas vid bryggeriet.

§ 23.

Från skattepliktigt bryggeri må pilsnerdricka, därest det ej av köpare avhämtas å öppna kärl, endast utlämnas på kärl, som äro stämplade med såväl bryggeriets namn som ordet »pilsnerdricka». Istället för — — — — varumärke.

Beträffande buteljer — — — — korken eller proppen.

När kärl, som innehåller pilsnerdricka, är försett med etikett, må å etiketten inga andra ord förekomma, än dels såsom benämning å varan ordet »pilsnerdricka» dels bryggeriets namn eller ovan omförmälda godkända förkortning av detsamma eller bryggeriets varumärke med tillägg av tillverkningsorten.

På sådana stämplade kärl må inga andra maltdrycker utlämnas.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning ifråga om svagdricka; dock att denna vara, om dess beskaffenhet därtill giver anledning, må å kärl och etiketten benämnas »lagrat svagdricka».

§ 31.

Från skattefritt bryggeri — — — — å korken eller proppen.

När kärl, som innehåller svagdricka, är försett med etikett, må å etiketten inga andra ord förekomma än dels såsom benämning å varan ordet »svagdricka», eller, då varans beskaffenhet därtill ger anledning

orden »lagrat svagdricka» dels bryggeriets namn eller ovan omnämnda godkända förkortning av detsamma eller bryggeriets varumärke med tillägg av tillverkningsorten.»

Enligt 2 § i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker skall för malt, som i bryggeri användes vid tillverkning av maldryck, i regel erläggas skatt med 23 öre för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen malt utgår med 17 öre för kilogram och för de nästa 100,000 kilogrammen med 20 öre för kilogram. Kungl. Maj:ts föreliggande proposition avser en höjning av nämnda skattesatser till 69, 63 och 66 öre för kilogram. Syftet med den föreslagna väsentliga höjningen är, på sätt framgår av chefens för finansdepartementet anförande till ovannämnda statsrådsprotokoll, i främsta rummet att tillföra statsverket ökade inkomster. Med utgångspunkt från antagandet att på grund av skatteförhöjningen förbrukningen av alkoholstarkare maldrycker komme att nedgå till hälften och förbrukningen av »lagrat dricka» mer än fördubblas, har departementschefen ansett sig kunna beräkna, att vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag malskatten komme att giva 3,550,000 kronor mera i inkomst och sålunda föreslagit, att beräkningen av malskatten för år 1918 måtte höjas från det i statsverkspropositionen upptagna beloppet 5,700,000 kronor till 9,250,000 kronor. Såsom motiv för förslaget om höjning av malskatten har departementschefen jämväl anført den förhoppningen, att resultat skulle vinnas i nykterhetsavseende.

Utskottet.
Propositionen.

I fråga om det statsfinansiella skälet, vilket uppenbarligen varit det som föranlett framläggandet av propositionen, får utskottet anføra följande.

Utskottet.

Vid den ovan omnämnda beräkningen av den sannolika malförbrukningen under år 1918 synes departementschefen företrädesvis hava tagit hänsyn till de verkningar, som den föreslagna skatteförhöjningen kunde antagas medføra. Såsom förhållandena numera utvecklats sig har det syntts utskottet uppenbart, att man därjämte och i främsta rummet måste söka bilda sig en föreställning om, huruvida och i vilken omfattning spannmål kan under åren 1917 och 1918 bliva föremål för mältning.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll har departementschefen framhållit, hurusom den kris, som vårt land genomgår, föranlett Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder, som för att bevara åt befolkningen livsmedel i tillräcklig omfattning kraftigt ingripit i tillverkningen av alkoholhaltiga

drycker. I sådant hänseende har departementschefen erinrat om förordningen den 7 november 1916 angående förbud mot mältning av spannmål, däri stadgats, att för mältning av torrmalt spannmål icke må användas, utan att folkhushållningskommissionen därtill lämnat tillstånd. Därjämte kan i detta sammanhang omnämnas, att folkhushållningskommissionen i ett den 15 februari 1917 avgivet underdånigt utlåtande, i anledning av en framställning av Sveriges svagdricksbryggeriförening om åtgärder till säkerställande av de skattefria bryggeriernas tillverkning, anfört, att kommissionen, som på senaste tid icke meddelat tillstånd till mältning, ansåge sådant tillstånd icke för det dåvarande kunna ifrågakomma. I samma riktning uttalade sig kontrollstyrelsen och socialstyrelsen i ett i anledning av väckt fråga om tillfälligt rusdrycksförbud den 16 februari 1917 gemensamt avgivet utlåtande, däri anförts, att då med hänsyn till under år 1917 inträdda förhållanden importsvarigheterna ökats och landet syntes bliva hänvisat att nästan uteslutande existera på de livsmedelstillgångar, som funnes inom detsamma, det vore påkallat att hädanefter upprätthålla ett ovillkorligt förbud mot mältning. Enligt vad utskottet inhämtat har folkhushållningskommissionen sedermera icke meddelat något tillstånd till mältning.

Beträffande utsikterna för nästa år är det givetvis omöjligt att göra några säkra antaganden. Så mycket torde dock kunna sägas, att det för närvarande synes övertvägande sannolikt, att även under nästa år våra egna spannmålstillgångar måste användas så gott som uteslutande till bröd. Mältningen skulle sålunda vara hänvisad till spannmål, som kan införas från utlandet. Oavsett att ett icke ringa behov av brödsäd sannolikt kommer att återstå att fylla, sedan de inhemska tillgångarna tagits i anspråk, har det synts utskottet, att möjligheterna till import av spannmål under nästkommande år för närvarande te sig alltför osäkra, för att på dem skulle kunna grundas de antaganden i fråga om maltavverkning under sistnämnda år, på vilka Kungl. Maj:ts förslag vilar. Att under sådana omständigheter, då någon väsentlig inkomstökning icke torde stå att vinna på denna väg, vidtaga de betydande höjningar av ifrågavarande skattesatser och övriga i samband härmed stående ändringar i lagstiftningen, som förslaget avser, har utskottet icke ansett sig kunna förorda, och har utskottet sålunda icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till den förevarande propositionen.

Motionerna
I: 112 och
II: 356.

På sätt ovan är meddelat, har i två likalydande motioner, nr 112 i första kammaren och nr 356 i andra kammaren, hemställts om avslag å Kungl. Maj:ts föreliggande förslag. Till stöd härför hava motionärerna

sökt uppvisa, dels att den föreslagna höjningen icke läte förena sig med de grundsatser, som fått uttryck i 1913 års riksdags beslut om begränsande av statsverkets beroende av från rusdryckshanteringen härffytande medel, dels ock att det av departementschefen anförda skälet, att skattehöjningen skulle befrämja nykterheten, vore föga bärkraftigt. Då bevillningsutskottet icke kunnat för sin del godkänna det statsfinansiella skäl, på vilket den kungl. propositionen i huvudsak stöder sig, har utskottet icke ansett sig hava anledning att här yttra sig om de skäl, som i de båda sistnämnda motionerna anförts för avslag.

I fråga om herr Lyckholms i motionen nr 113 i första kammaren framställda, ovan återgivna förslag har utskottet att anföra följande.

*Motionen
I: 113.*

Det i första punkten av motionen framställda yrkandet, vilket avser utredning till beredande av ersättning åt vissa yrkesidkare i den händelse den föreliggande propositionen bleve bifallen, har givetvis förfallit, därest riksdagen i enlighet med den hemställda utskottet går att göra icke bifaller nämnda proposition. I andra punkten har motionären föreslagit vissa ändringar i 3, 8, 23 och 31 §§ i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Ändringarna i 3 § innefatta dels att alkoholhalten angives i viktprocent i stället för såsom nu är fallet i volymprocent, dels att den av Kungl. Maj:t för s. k. mellanstarka maltdrycker föreslagna benämningen »lagrat dricka» ersättes med »pilsnerdricka», dels ock viss ökning av den för sistnämnda slag av drycker föreslagna högsta tillåtna extrakthalten. Frågan om ersättandet av volymprocent med alkoholprocent har utskottet icke ansett sig hava tillräcklig anledning att i nu förevarande sammanhang upptaga till prövning. Beträffande benämningsfrågan får bevillningsutskottet erinra, att riksdagen med bifall till utskottets med memorial nr 32 framlagda förslag till sammanjämkning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om brännvins- samt vin- och ölhandelns ordnande numera i 3 § av sistnämnda förordning antagit sådan ändring, varigenom såsom pilsnerdricka betecknas varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än 3.6 volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 9.5 procent. Denna bestämmelse är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1919 och någon anledning att för tiden dessförinnan ifrågasätta en liknande ändring föreligger, därest riksdagen bifaller utskottets hemställda beträffande den förevarande propositionen, uppenbarligen icke. Även 23 och 31 §§ hava ändrats genom riksdagens bifall till utskottets memorial nr 32. De av motionären i sistnämnda bägge paragrafer ifråga-

satta ändringar, vilka i vissa avseenden sammanhånga med motionärens ändringsförslag beträffande 3 §, torde icke påkalla något särskilt utskottets yttrande.

Enligt 8 § i gällande maltdryckstillverkningsförordning må vid skattepliktigt bryggeri efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt, efter 14 öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under samma år omedelbart till svagdricka använda malt, dock högst för en tredjedel av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade malmängden samt icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

I herr Lyckholms förevarande motion föreslås, att bestämmelsen om visst maximum för restitution av skatt för till svagdricka använt malt måtte upphävas ävensom att restitution måtte utbetalas efter varje kvartals utgång.

Omförmälda enligt 8 § nu gällande stadgande infördes i maltdryckstillverkningsförordningen genom en förordning av den 20 augusti 1909. Med propositionen nr 18 vid 1909 års riksdag hade Kungl. Maj:t framlagt, bland annat, förslag om en höjd maltskatt och i samband därmed förslag om restitution för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart använts till svagdricka. Enligt det vid nämnda proposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet uttalade föredragande departementschefen — efter att hava utrett, att endast bryggerier med till vissa kvantiteter bestämd mindre årlig avverkning borde komma i åtnjutande av skatterestitution — att även vid dessa bryggerier en begränsning av restitutionen borde fastställas. Med den uppdelning av bryggerierna i skattepliktiga och skattefria, som i och för maltdrycksbeskattningen införts, kunde förutsättas, att, om ej vissa omständigheter verkade för-ryckande, bryggeri borde finna för sig förmånligast att mera övervägande ägna sig åt tillverkning av skattepliktig vara eller helt och hållet tillverka svagdricka. Under då gällande bestämmelser inträffade emellertid allt emellanåt, att bryggeri, som kanske använde 80 procent och därutöver av under året avverkat malt för tillverkning av svagdricka, ändock funne det för sig ändamålsenligt att bedriva skattepliktig tillverkning. Men även om ett övervägande svagdrickstillverkande bryggeri funne det ekonomiskt fördelaktigt att för möjligheten till tillverkning och försäljning av en mindre kvantitet alkoholstarkare drycker betala skatt jämväl för den större malmängd, som använts till svagdricksbrygd, borde sådant icke vara normerande för lagstiftningen. I vilken form skattelindringen för svagdrickstillverkning vid skattepliktigt bryggeri än anordnades, borde den aldrig sättas så högt, att ett skatte-

pliktigt bryggeri skulle kunna sägas driva övervägande skattefri tillverkning. Departementschefen föreslog därför att maximum för restitution av skatt skulle bestämmas till 50 procent av bryggeriets hela maltavverkning. På förslag av bevillningsutskottet bestämdes emellertid maximum för restitution av skatt endast till en tredjedel av bryggeriets hela maltavverkning.

I anledning av herr Lyckholms motion, i vad den rör ändringar i 8 §, har bevillningsutskottet efter därom i grundlagsenlig ordning gjord framställning, mottagit kontrollstyrelsens utlåtande. Däri har styrelsen anfört bland annat följande:

»Bestämmelsen om visst maximum för restitution av skatt har enligt kontrollstyrelsens mening huvudsakligen betydelse ur statsfinansiella synpunkter. Därjämte kan emellertid denna bestämmelse hava en viss betydelse i konkurrensen mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier, i det att de konkurrenskraftigare skattepliktiga bryggerierna därigenom avhållas att utöver en viss gräns tillverka svagdricka. Därest bestämmelsen om maximum för skatterestitution upphäves, kan det inträffa, att skattepliktiga bryggerier komma att huvudsakligen tillverka skattefria drycker.

Med de vid 1916 och 1917 års riksdagar framlagda förslagen till höjd maltskatt, har åsyftats utom att bereda statsverket ökade inkomster jämväl att åstadkomma ett överförande av maltdrycksförbrukningen till alkoholsvagare maltdrycker. Enär det är obestridligt, att detta syftemål kan avsevärt motverkas genom bestämmelsen i 8 § 1 mom. av maltdryckstillverkningsförordningen om maximum för skatterestitution, finner sig kontrollstyrelsen böra tillstyrka, att denna bestämmelse, på sätt i motionen I: 113 föreslagits, upphäves.»

Det torde framgå av vad ovan anförts ur föredragande departementschefens yttrande, då förslag till ifrågavarande nu gällande bestämmelse om restitution framlades, att med restitutionens begränsning avsågs att upprätthålla en bestämd gräns mellan två skilda slag av bryggerier, nämligen sådana, som övervägande tillverkade skattepliktiga drycker, och sådana, som uteslutande framställde skattefria drycker. Det har syns utskottet, att detta syfte icke står väl tillsammans med den tendens, som numera gör sig gällande på nykterhetslagstiftningens område. Ändamålet med den förordning angående försäljning av rusdrycker, som denna riksdag antagit, torde i stället bäst tillgodoses, om bryggerierna i största möjliga utsträckning omlägga sin drift till framställning av alkoholsvagare maltdrycker. Det synes uppenbart, att den bestämmelse, varigenom skatterestitutionen för till svagdricka använt malt

Utskottet.

begränsas till en tredjedel av den vid bryggeriet avverkade maltmängden, är ägnad att motverka utvecklingen i nu angivna riktning. Å andra sidan hava uttalats farhågor för att, om nämnda begränsning borttages, de skattepliktiga bryggeriernas konkurrenskraft därigenom kunde komma att ökas till men för de skattefria bryggerierna. Utskottet har emellertid ansett sig kunna antaga att, i den mån tillverkningen av skattepliktiga maldrycker avtager, marknaden för svagdricka kommer att utvidgas och därigenom avsättning beredas tillverkningen från såväl skattepliktiga som skattefria bryggerier. Allmänhetens berättigade krav på att gott svagdricka tillhandahålles i marknaden tillgodoses också otvivelaktigt bäst, om tillverkningen bedrivs icke blott av skattefria utan även obehindrat av skattepliktiga bryggerier. Även nykterhetsarbetet främjas säkerligen därav att kvaliteten på denna vara höjes. På nu anförda skäl har bevillningsutskottet funnit sig böra, i anslutning till vad kontrollstyrelsen i frågan anfört, tillstyrka motionärens förslag till ändrad lydelse av § 8 mom. 1 i förordningen angående tillverkning och beskattning av maldrycker.

De av utskottet sålunda förordade ändringarna i gällande villkor för de skattepliktiga bryggeriernas tillverkning komma givetvis att för dessa bryggerier ekonomiskt underlätta den omläggning av deras produktion, som på grund av i andra avseenden ändrad lagstiftning på ifrågavarande områden kan finnas vara i viss utsträckning påkallad. Utskottet har icke velat underlåta att framhålla, hurusom det av utskottet här förordade förslaget sålunda är ägnat att i sin mån tillmötesgå de krav på ersättning, som med anledning av nyss antydda lagstiftning kunna framställas från de skattepliktiga bryggeriernas sida.

Till stöd för sin hemställan att restitution måtte få åtnjutas efter varje kvartals utgång har motionären åberopat de mindre bryggeriernas svårigheter att anskaffa nödigt kapital till gäldande av så stora skattebelopp, som belöpa på ett helt års avverkning. I likhet med kontrollstyrelsen, som tillstyrkt även detta förslag, har bevillningsutskottet ansett sig böra förorda detsamma till antagande.

På grund härav torde § 1 mom. böra erhålla den av motionären föreslagna lydelsen med den ändring av restitutionsbeloppet från 60 öre till 14 öre för kilogram, som påkallas av att enligt utskottets hemställan maltskatten komme att utgå med oförändrat belopp. Det av motionären föreslagna nya andra momentet i paragrafen var betingat av den av Kungl. Maj:t föreslagna lägre skattesatsen för »lagrat dricka» och har därför icke intagits i det förslag, som utskottet framlägger.

På grund av vad utskottet ovan anfört får utskottet hemställa,

1) att det med Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 96, framlagda förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa paragrafer i gällande förordning om tillverkning och beskattning av maltdrycker icke må av riksdagen bifallas;

2) att vad Kungl. Maj:t föreslagit därom, att, där restitution av skatt skall äga rum för malt, som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen måtte utgå direkt av maltskattemedlen, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

3) att motionerna I: 112 av herr Carl Gustaf Ekman m. fl. och II: 356 av herr Ingvarson m. fl. må anses besvarade genom vad utskottet ovan under punkt 1) hemställt;

4) att motionen I: 113, av herr Lyckholm, första punkten, avseende utredning om ersättning åt näringsidkare m. fl. som genom bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 96 skulle lida intrång i sin verksamhet, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

5) att riksdagen må, beträffande vad i andra punkten av motionen I: 113 hemställts, besluta

dels att motionärens förslag i fråga om ändrad lydelse av 3, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd,

dels ock att 8 § 1 mom. skall erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter fjorton öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

I anledning av vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit i fråga om beräkningen av inkomsten av maltskatten för år 1918 kommer utskottet att framdeles avgiva yttrande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 22 maj 1917.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON

Reservation

vid punkt 5):

av herr *K. A. Nilson*, som anført:

Vid utskottets behandling av motion I: 113 av herr Lyckholm förelåg följande från Sveriges svagdricksbryggareförening till utskottet ingivna skrivelse:

Till riksdagens bevillningsutskott.

I motion nr 113 har herr *Lyckholm* föreslagit bland annat sådan förändring i Kungl. Maj:ts nädiga proposition nr 96, att de skattepliktiga bryggerierna finge åtnjuta restitution av skatt efter 60 öre för kilogram räknat för allt det till svagdricka använda maltet. Såsom skäl härför anföres, att de nuvarande bestämmelserna, som principiellt upprätthållas jämväl i den kungl. propositionen, skulle innebära »ett gynnande av svagdricksbryggerierna på de skattepliktiga bryggeriernas bekostnad».

Gent emot detta påstående anser sig Sveriges svagdricksbryggareförening nödsakad att inlägga en bestämd gensaga. Påståendet är så mycket orimligare som det i verkligheten tvärtom förhåller sig så, att de skattefria svagdricksbryggerierna redan med den gällande lagstiftningen på området äro försatta i en missgynnad ställning i jämförelse med ölbryggerierna.

Gent emot den av Sveriges svagdricksbryggare vid olika tillfällen hävdade uppfattningen hava Kungl. Maj:t och riksdagen bestämt, att svagdricka ej får inbryggas med en stamvört, vilkens extrakthalt överstiger 6 procent. Genom pasteurisering finns emellertid möjlighet att gå utöver denna procent utan att därför överskrida den lagstadgade alkoholhalten av 2.25 volymprocent. Därest denna högre extrakthalt vore tillåten, skulle de skattefria bryggerierna hava vunnit betydligt i konkurrenskraft samtidigt som allmänheten i ännu större utsträckning skulle hava övergått från konsumtionen av öl till konsumtion av maltstarkt svagdricka.

Visserligen gälla samma bestämmelser om 6 procent-gränsen i fråga om extrakt-halt för de skattepliktiga bryggeriernas svagdrickstillverkning, men genom tillverkningen av öl har det för dessa bryggerier blivit möjligt att på denna tillverkning förskaffa sig en omsättning och en inkomst, som skänka dem så betydande fördelar, att det givetvis icke ens kan bliva tal om någon jämförelse härutinnan med de skattefria bryggeriernas. Då härtill kommer, att ölbryggeriernas kundkrets i allmänhet är att söka bland de mera burgnare befolkningslagren och bland dem, som nästan till varje pris äro angelägna om varan, så har det utvecklats sig därhän, att de skattepliktiga bryggerierna i fråga om ölet kunna sätta priser, som med hänsyn till dryckernas kvalitét och tillverkningskostnader äro proportionsvis betydligt högre än de priser, som äro gällande för de skattefria bryggeriernas produkter.

Också har det visat sig, att ölbryggeriernas tillverkning av vanligt svagdricka varit relativt obetydlig. Under det att de skattefria under tillverkningsåret 1 oktober 1915 -1 oktober 1916 använde 1,008,021.6 hektoliter vörtmängd för produktion av svagdricka, stanna de skattepliktiga för samma tid vid den ringa kvantiteten av 291,857.2 hektoliter medan för öltillverkningen användes 1,776,155.7 hektoliter. Härav framgår, att de skattepliktiga bryggeriernas svagdrickstillverkning utgjorde cirka 28 procent av de skattefrias, samt endast cirka 16 procent av öltillverkningen. Under innevarande år torde differensen hava betydligt ökat, enär ölproduktionen i hög grad stegrats, en omständighet, vilken är desto mera anmärkningsvärd, som bristen på brödsäd och däribland korn i stället borde hava manat till ett rakt motsatt förfarande.

Sveriges svagdricksbryggareförening har också i upprepade skrivelser såväl till Kungl. Maj:t som till folkhushållningskommissionen haft anledning att fästa uppmärksamheten härå, enär samtidigt med denna stora maltavverkning för ölproduktionen många svagdricksbryggerier måst nedläggas i brist på malt och andra av samma orsak sett sin existens hotad. Först under de allra senaste veckorna ha svagdricksbryggarna lyckats vinna gehör för sina synpunkter härutinnan, i det att folkhushållningskommissionen nu ingått med framställning till Kungl. Maj:t om en begränsning av maltextrakthalten hos ölet till 7 procent. Da emellertid denna åtgärd i månader uppskjutits ha så stora mängder malt spolierats, att svagdricksbryggerierna icke — trots de medgivanden som gjorts — fått sina existensmöjligheter tryggade. Till deras disposition står endast cirka 1,500,000 kilogram malt + cirka 2 miljoner i ineliggande lager, under det att ölbryggerierna disponera cirka 10 miljoner. Sett i belysning av härovan anförda siffror rörande respektive bryggeriers tillverkningskvantiteter av svagdricka, är det lätt att räkna ut, hurusom man även under rådande kristid lämnat de skattefria bryggerierna i sticket, under det att ölbryggerierna — med den begränsning i extrakthalten som äntligen vidtagits — äro i stånd att i full utsträckning upprätthålla och jämväl utöka sin tillverkning och att därvid lägga under sig marknaden i den mån som de skattefria av anförda skäl måste inskränka och i många fall helt nedlägga driften.

Det av herr Lyckholm i motionen använda exemplet rörande fördelningen av 100,000 kg. malt på tillverkningen av öl, pilsnerdricka och svagdricka, skulle möjligen kunna så uppfattas, som om ölbryggerierna i nykterhetsintresse rent utav hade lagt an på att uppmuntra svagdrickstillverkningen för att därigenom nedbringa ölkonsumtionen. De ovan anförda siffrorna säga dock någonting helt annat. Man torde då hava rättighet att ifrågasätta, huruvida det kan vara förenat med rättvisa

och billighet att genom ökade förmåner åt de skattepliktiga bryggerierna ytterligare försvaga existensmöjligheterna för de skattefria, som hittills under bekymmersamma förhållanden dock sökt upprätthålla och utveckla en industri, som väl får anses såsom synnerligen betydelsefull och detta icke minst nu, när dess produkter i stor utsträckning måste ersätta mjölken.

Sveriges svagdricksbryggareförening ser ingalunda med ovilja, att de nuvarande ölbryggerierna lägga om sin tillverkning till produktion av svagdricka — snarare skulle vi hälsa detta med tillfredsställelse. Och skulle det förhålla sig så som herr Lyckholm uppgiver, att den nuvarande skatteplikten för ölbryggerierna, i vad det gäller tillverkningen av svagdricka, innebär »ett gynnande av svagdricksbryggerierna på de skattepliktiga bryggeriernas bekostnad», så ligger det ju även i ölbryggeriernas intresse att helt övergå till det skattefria. Men att borttaga skatteplikten samtidigt som rättigheten att tillverka öl bibehålles skulle däremot innebära ett så betänkligt slag för den egentliga svagdricksindustrien, att vi icke gärna kunna föreställa oss, att riksdagen skall finna detta vara i landets och nykterhetens intresse.

Även under nuvarande förhållanden hava de skattefria bryggerierna att utstå en hård konkurrens med de skattepliktiga. Svagdrickat är för ölbryggerierna en biprodukt, vars framställning därigenom kräver relativt obetydliga omkostnader och detta jämväl ifråga om personal och lokaler. Även ifråga om distribueringen reduceras omkostnaderna i samma mån som ölbryggerierna samtidigt kunna tillhandahålla konsumenterna såväl öl som svagdricka.

Slutligen hör även den omständigheten tagas i betraktande, att vid ölproduktionen erhållas s. k. »pålakningsdrickor» såsom överprodukt och att framställandet av dessa drickor helt naturligt ställer sig synnerligen billigt.

Genom den av riksdagen den 2 maj innevarande är antagna nya försäljningslagen och de därtill fogade nya bestämmelserna angående tillverkning av maltdrycker har lagfästats en ny typ av öl, nämligen pilsnerdrickat, vars tillverkning tillkommer de skattepliktiga bryggerierna. Alkoholhalten i detta öl kommer att innehålla mellan 2.25 och 3.6 volymprocent alkohol. Genom den särställning i tillverknings- och försäljningsavseende, som medgivits pilsnerdrickat, kommer detta att bliva en allvarlig konkurrent till de alkoholsvagare drickorna. I samma mån som det starkare ölet blir mera svårtillgängligt, komma ölförbrukarna att övergå till konsumtion av pilsnerdricka, som redan med nu gällande lagstiftning visat sig kunna i stor utsträckning missbrukas. Konsumtionen härav torde därför efter den nya lagens ikraftträdande komma att uppvisa en betydande ökning och detta i all synnerhet, som vederbörande myndigheter antagligen hädanefter bliva mera benägna än förut att lämna rättigheter till utskänkning av dessa drycker, sedan en gräns blivit uppdragen mellan dem och de starkare ölsorterna. Å andra sidan torde det komma att visa sig att ungdomen i många fall övergår till konsumtion av pilsnerdricka, som ju enligt den åskådning, som legat till grund för den nya lagstiftningen, i den allmänna föreställningen blir betraktat såsom en tämligen oskyldig läske- och måltidsdryck. Ölbryggerierna komma på så sätt att få ett starkt grepp om befolkningsslager, vilka därest den nuvarande alkoholgränsen lämnats orubbad, skulle hava nöjt sig med de goda och ofarliga drickor, som de skattefria bryggerierna frambringa. För ölbryggerierna innebär detta, att deras ekonomiska ställning så långt ifrån blir försvagad, att densamma snarare förstärkes och konsolideras. Men det innebär även

att svagdricksindustrien får allt svårare att bestå i den ojämna konkurrensen. Att detta kommer att medföra en stor fara jämväl för det allmänna nykterhetstillståndet ligger i öppen dag.

Alltsedan tillkomsten av 1903 års maltskattelag, varigenom en gräns uppdrogs mellan skattepliktiga och skattefria maldrycker, hava de skattefria bryggerierna inriktat sina ansträngningar på att tillverka en välsmakande, underjäst maldryck av samma typ som de lagrade drickorna. I detta hänseende torde de hava lyckats i sina ansträngningar, enär dessa lagrade, skattefria drycker blivit alltmera efterfrågade och för många personer visat sig kunna bliva en passande ersättningsdryck för ölet. Skulle emellertid — utöver vad som redan skett och som härovan påpekats — ölbryggeriernas ställning än ytterligare förstärkas på de skattefria bryggeriernas bekostnad, frukta vi, att de kostnader, vi nedlagt på att få de lagrade drickorna till sin nuvarande standard, komma att vara bortkastade och att den spridning, de nu erhållit, kommer att minskas. Ur nykterhetssynpunkt kan detta icke gärna anses såsom en önskvärd utveckling, synnerligast som det torde vara ställt utom allt tvivel, att drycker med en alkoholhalt med ända till 3.6 volymprocent kunna användas i berusningssyfte.

På nu angivna skäl våga vi ställa en vördsam vädjan till bevillningsutskottet och riksdagen

att icke vare sig genom ett bifall till herr Lyckholms motion i vad den angår restitution av maltskatten för tillverkning av svagdricka eller på annat sätt några ytterligare åtgärder vidtagas, varigenom de ännu befintliga skattefria svagdricksbryggeriernas existensmöjligheter äventyras.

För Sveriges svagdricksbryggareförening

Arvid Johansson
Stockholm.

P. J. Kvarnström.
Västerås.

O. Bergström.
Stockholm.

C. A. Johansson.
Stockholm.

Stockholm den 15 maj 1917.

På grund av de skäl som däri framföras och särskilt med hänsyn därtill, att något vägande skäl icke förebragts att genom det i motionen framställda yrkandet om större rätt till restitution av maltskatt för skattepliktiga bryggerier undandraga svagdricksbryggerierna, uppgående till ett antal av cirka 600 med en arbetarstam av cirka 2,000 personer, det ekonomiska stöd i konkurrensen med ölbryggerierna som legat i svagdricksbryggeriernas större frihet från maltskatt, ett stöd som denna svaga industrigrupp, vilken helt ställt sig i folknäringens och nykterhetens tjänst, så synnerligt väl vore i behov av — har jag ansett att utskottet bort föreslå:

att riksdagen må i anledning av vad i andra punkten av motionen I: 113 hemställts besluta att 8 §

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 7 saml. 44 häft. (Nr 53—54).

1 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående beskattning av maltdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse.

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter fjorton öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock *högst för en tredjedel av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade malmängden* samt icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.
